

UWAGI NA TEMAT METODYKI OCENY WARTOŚCI ZŁÓŻ

UKD 553.3/9.003.1

W „Przeglądzie Geologicznym” 1968, nr 8 w dziale „Metody Pracy” zamieszczono 3 artykuły, dotyczące tego samego tematu, a mianowicie zagadnienia kryteriów bilansowości złóż (1, 2, 3). Jeden z nich (1) określony został w podtytule jako artykuł dyskusyjny, stąd też pozwalam sobie na dorzucenie kilku uwag na ten temat.

Artykuł J. Kosteckiego był jakby podsumowaniem dotychczasowych wyników prac nad ustalaniem metody opracowania kryteriów bilansowości złóż stałych surowców mineralnych. Autor słusznie zwrócił uwagę na fakt, że „miarą efektywności prac geologicznych jest efektywność obiektów zbudowanych na geologicznie rozpoznanym złożu”, a zatem że określać się ją powinno w stosunku do produktu końcowego. Rachunek ekonomiczny wytworzenia produktu końcowego nie zawsze jednak spełnia — przyjmując relacje obowiązujących cen zbytu artykułów zaopatrzeniowych — warunki efektywności wymagane przez „Wytyczne dotyczące metodyki wykonywania geologiczno-ekonomicznej oceny złóż kopalń stałych i ustalania kryteriów bilansowości zasobów” wydane w 1965 r. „Wytyczne” te opierają się na metodzie oceny efektywności ekonomicznej inwestycji ustalonej w „Instrukcji w sprawie badania efektywności ekonomicznej inwestycji” — wydanej w 1962 r., której sformułowania wymagają już pewnych uzupełnień. Nie można twierdzić np. aby inwestycja była uznana za efektywną tylko w przypadku, gdy wskaźnik efektywności ekonomicznej $E < 1$. Dlatego też ustalenie na tej podstawie wy-mogów decydujących o kryteriach bilansowości złóż zgodnie z „Wytycznymi” nie jest do utrzymania.

Jednym z podstawowych parametrów oceny geologiczno-ekonomicznej jest wartość W_g , której wyznaczenie ma główny wpływ na szereg dalszych

obliczeń, jak np. wskaźnik $\frac{N}{Z}$ Przy ustaleniu war-

tości W_g nasuwa się szereg wątpliwości, na co zwrócił już uwagę M. Benko w swoim artykule. Ale nie są to jedyne. Zgodnie z „Wytycznymi” wartość ta może być ustalona w dwojaki sposób — może opierać się na aktualnie obowiązujących cenach zbytu artykułów zaopatrzeniowych (ewent. można się oprzeć na projektowych zmianach cen) lub na cenach dewizowych według relacji uzyskiwanych w handlu zagranicznym. W przypadku możliwości wy-
boru należy przyjmować wartość niższą.

Tego rodzaju ujęcie zagadnienia budzi wątpliwość. Ceny zbytu artykułów zaopatrzeniowych ustalane są w taki sposób, że nie zawsze są wykładnikiem realnej wartości produktu — decydują bowiem przy ich ustalaniu czynniki, takie jak aktualne potrzeby rynku itp. Przykładowo wymienić można tu takie produkty, jak: kreda nawozowa, czy nawet kruszywa łamane dla budownictwa. Dlatego też cena dewizowa niejednokrotnie lepiej odzwierciedla wartość produktu.

Stawiając zagadnienie inaczej — gdybyśmy nie inwestowali w produkcję danej kopaliny i na jej bazie uzyskany produkt musielibyśmy importować, to musielibyśmy zapłacić właśnie tę cenę dewizową.

Problem wyżej poruszony jest bardzo istotny, gdyż przyjęcie wartości W_g według cen zbytu w wielu przypadkach przekreślałoby możliwości opracowania kryteriów bilansowości. I tu nie mogę zgodzić się z J. Kosteckim, że okres 2 lat jest zbyt krótki, by uzyskać konieczne uwagi krytyczne o wynikach stosowania „Wytycznych”. Wydaje mi się, że okres ten jest dostatecznie długi, aby można było ocenić ich wady i zalety. Analiza ich jest nawet konieczna i uważam, że powinna zostać dokonana w niedługim okresie. Sformułowania obecnie obowiązujących „Wytycznych” budzi bowiem niejednokrotnie szereg wątpliwości dając swobodę do niejednołitej ich interpretacji, ponadto jako „ramowe” nie uwzględniają w dostatecznym stopniu specyfiki poszczególnych przemysłów, zwłaszcza gdy chodzi o złoża występujące „pospolicie”.

Kończąc tych kilka uwag sądzę, że dyskusja nad problemem właściwej metody określenia kryteriów bilansowości złóż zapoczątkowana przez M. Benkę jest najzupełniej słuszna i należy wyrazić podziękowanie „Przeglądowi Geologicznemu” za podjęcie tego tematu.

LITERATURA

1. Benko M. — Metodyka oceny wartości złóż (artykuł dyskusyjny). Prz. geol. 1968, nr 8.
2. Gajewska A. — Zasoby złoża surowców chemicznych jako jedno z kryteriów bilansowości dla eksploatacji odkrywkowej. Ibidem.
3. Kostecki J. — Kilka uwag o metodach ustalania kryteriów bilansowości zasobów złóż stałych surowców mineralnych. Ibidem.